

Huyền thoại về chiếc chuông đồng thời Tây Sơn

Dù cách kinh thành Huế hơn bảy cây số nhưng vì sợ Nguyễn Ánh (lên ngôi vua năm 1802) tịch thu chuông quý nên các bô lão trong làng đã “thiêu” chuông bằng cách khoan nhiều lỗ trên đỉnh rồi trám chì vào để giảm bớt... tiếng vang của chuông.

Đây là câu chuyện có thật về một quả chuông quý được đúc bằng đồng dưới thời vua Quang Trung. Chúng tôi đã tìm về làng La Chũ, xã Hương Chũ, huyện Hương Trà (tỉnh Thừa Thiên – Huế) để được mục sở thị về huyền tích quả chuông – hiện vật lịch sử đã gắn liền hơn 200 năm với lịch sử dân tộc.

“Sự tích” chuông đồng

Men theo quốc lộ 1A, chúng tôi hỏi đường tìm về làng La Chũ với hi vọng được tận mắt thấy và nghe được tiếng chuông quý mà tiếng đồn về nó bấy lâu nay như một... “huyền thoại”.

Nằm trong hệ thống đình làng, miếu mạo cổ kính, chùa làng La Chũ là một trong những di tích văn hóa lịch sử của tỉnh Thừa Thiên – Huế khi còn giữ lại được nhiều chứng tích của lịch sử. Đặc biệt là quả chuông đồng được đúc vào thời Tây Sơn với nhiều hoa văn độc đáo được dân làng La Chũ bảo vệ suốt mấy trăm năm nay.

Theo ông Hà Xuân Út, Trưởng thôn La Chũ thì quả chuông này được đúc vào năm Quang Trung thứ 4 (1791) do vợ chồng võ tướng Điện tiền Thái bảo Võ Văn Dũng và nhạc phụ Lê Công Học cúng dường. Chuông cao 0,92m, đường kính miệng chuông 1,78m và nặng trên 3,5 tạ.

Ông Lê Phước Vân bên qu¹ chuông quý.

Theo gia ph¹ c¹a làng chép lại thì vợ c¹a võ tướng Võ Văn Dũng là người họ Lê thuộc làng La Chữ, tên là Lê Thị Vi. Sau khi tri¹u Tây Sơn định đô ¹ Phú Xuân đã cho xây dựng tại làng La Chữ một dinh tr¹n do tướng Võ Văn Dũng tr¹n th¹. Là một vị tướng tài gi¹i c¹a tri¹u đình, lại là người r¹ quý c¹a làng La Chữ nên tướng Võ Văn Dũng đ¹u được t¹t th¹y mọi người trong làng quý m¹n.

Ngoài chuông đ¹ng, tại đây còn có “bãi voi” cũng đã được ghi vào lịch s¹ c¹a làng. Vào thời đi¹m đó, làng La Chữ mua được một m¹nh đ¹t rộng chừng 7 m¹u từ làng An Đô. Và đ¹ giúp tri¹u Tây Sơn, dân làng đã bàn nhau r¹i quy¹t định hi¹n 7 m¹u đ¹t này cho tri¹u đình làm bãi luyện voi. Tr¹i qua bao bi¹n thiên th¹ng tr¹m c¹a lịch s¹, giờ đây “bãi voi” một thời g¹n li¹n với tên tu¹i c¹a nữ tướng Bùi Thị Xuân – người phụ trách hu¹n luyện voi chi¹n tại bãi voi này, v¹n còn những d¹u tích. Những v¹ng voi nằm nay tr¹ thành những v¹ng nước tr¹ng lớn ph¹ xanh một màu c¹a lúa mạ.

Ngày nay, bãi voi, chuông đ¹ng c¹a làng La Chữ được nhi¹u người bi¹t đ¹n b¹i những kì tích và huy¹n tích g¹n li¹n với lịch s¹ dân tộc.

“Thi¹n” chuông đ¹... giữ gìn báu vật

Quê chuông ở chùa làng La Chữ hiện là quê chuông duy nhất được đúc dưới thời vua Quang Trung còn lưu giữ được.

Những hoa văn trên chuông không mang nặng dấu ấn Phật giáo mà được trang trí bằng “bộ tứ” hoa văn: Xuân, Hạ, Thu, Đông. Theo đó ô Xuân được trang trí bởi các họa tiết, hoa văn như lược sưa, lược dày, gương hoa, thêu hiện vẻ đẹp dịu dàng của mùa xuân, của phái đẹp. Ô Hạ được trang trí bởi ngọn lá và thanh gươm, biểu thị cho đấng mày râu anh hùng. Hai bên được trang trí bởi đôi lúa được trang trí trên ô Thu và ô Đông là hình chiếc quạt lá và cuộn sách. Bên dưới các ô là hình 8 vị võ tướng tay cầm khí giới và dưới cùng là bộ “tứ linh”: Long, Lân, Quy, Phụng được trang trí tương ứng với mỗi ô.

Những lỗ khoan được trám bằng chì trên đỉnh chuông.

Ông Lê Phước Vân, người đang canh giữ chuông ở chùa La Chữ cho biết: “Nhà tui đã có ba đời từ ông nội, ba tui và nay là tui làm nhiệm vụ canh giữ chuông quý của làng, mỗi ngày chỉ đánh hai lượt từ 3 giờ rưỡi sáng và 7 giờ tối. Dù đã trải qua hàng trăm năm lịch sử với gần chục lỗ đạn trên thân nhưng mỗi khi đánh, tiếng chuông vẫn ngân đản “lộng” lòng người chú à”.

Khi Nguyễn Ánh lên ngôi vua (năm 1802), ngoài việc xóa bỏ những dấu tích của vương triều cũ như đình làng, miếu mạo... thì nhiều giá trị văn hóa lịch sử của triều Tây Sơn theo đó cũng bị nhà Nguyễn phá hủy. Nhất là việc “tận thu” các hiện vật

bằng đồng để làm nguyên liệu đúc vũ khí. Thế nhưng, bằng tình cảm gần bó bao đời với triều Tây Sơn, người dân làng La Chữ đã bỏ vệ chuông đồng thoát nạn “tận diệt” của nhà Nguyễn với nhiều biện pháp...

Theo ông Vân thì quả chuông đồng này tuy không lớn nhưng khi đánh lên lại có tiếng ngân vang xa đến kỳ lạ. Và vì sợ Nguyễn Ánh nghe được tiếng chuông này (dù lúc ấy chuông cách kinh thành Huế hơn 7 cây số – NV) mà cho tịch thu nên các bô lão trong làng đã tìm cách “thiến” chuông nhằm giảm tiếng vang bằng cách khoan nhiều lỗ trên đỉnh rồi trám chì vào đó. Dân làng còn tự xóa đi tên tướng Võ Văn Dũng được khắc trên chuông. Và cứ mỗi lần có binh lính nhà Nguyễn đi lòng sục thì dân làng lại đem chuông giấu xuống giếng, rồi ngụy trang trên miệng giếng. Nhờ vậy mà chuông đồng vẫn giữ được cho đến ngày hôm nay.

“Có một thời, chiến tranh đã tàn phá, thiêu rụi đình, chùa ở đây nhưng phải mất 3 tháng sau, cột trụ to bằng hai người ôm của đình làng mới cháy hết. Còn những lỗ nhô trên chuông là do chuông bị trúng đạn vào năm Mậu Thân 1968”, một bô lão trong làng chỉ tay vào những lỗ nhô do đạn bắn trên chiếc chuông đồng cho biết.

Bằng tình cảm và với những cách làm khác nhau, dân làng La Chữ đã bỏ vệ được quả chuông quý đến ngày hôm nay. Và mỗi khi tiếng chuông ngân lên, dân làng nơi đây lại “lặng lòng” để nhớ về một vị võ tướng anh dũng thời Tây Sơn.

[Theo Internet](#)